

Utlåtande Rotel II (Dnr KS 2022/637)

Detaljplan för Konsthallen 15 med flera i stadsdelen Djurgården (hotell, restaurang, kultur), Dp 2018-00710-54

Framställan från stadsbyggnadsnämnden

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Detaljplan för Konsthallen 15 m.fl. i stadsdelen Djurgården, Dp 2018-00710-54, antas.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Joakim Larsson anför följande.

Ärendet

Detaljplanens syfte är att möjliggöra utveckling av Hasselbacken på Södra Djurgården genom utökad byggrätt för hotell, restauranger och kultur. Syftet är även att bekräfta befintliga byggnader inom Konsthallen 2 och 15 samt att lägga lämpliga varsamhetsbestämmelser på fastigheten Hasselbacken 1 och Konsthallen 15. Förslaget bedöms stärka ett nöjesetablissemang med lång historisk hävd och bidrar till utvecklingen av Stockholm och Djurgården som målpunkt för nöje och rekreation. Förslaget är ett väl avvägt tillägg med hög arkitektonisk verkshöjd i en känslig natur- och kulturmiljö.

Beredning

Ärendet har initierats av stadsbyggnadsnämnden.

Mina synpunkter

Hasselbacken har genom åren genomgått många förändringar. Förslaget möjliggör en utveckling av Hasselbacken som stärker verksamhetens historiska ställning som målpunkt för nöje och kultur. Bearbetningarna som skett under processen, bl.a. en markant minskning av volymerna och justering av placeringen, har resulterat i ett väl avvägt förslag som underordnar sig huvudbyggnaden och de omkringliggande träden samt säkrar viktiga siktlinjer. De nya byggnaderna placeras i lägen där den nedbrunna Moriska paviljongen och den till Skansen flyttade Gubbyllan tidigare stått.

Arkitekturen håller mycket hög kvalitet och träfasaderna men sin rika detaljering och de runda formerna knyter an och harmonierar väl med befintlig bebyggelse på Djurgården. I syfte att skydda värdefulla träd på planområdet har det genomförts noggsamma träinventeringar och rotkarteringar för bl.a. Bellmanseken. Dessa har resulterat i att totalt 32 träd skyddas i planen, vilket är mycket positivt.

Även verksamheter med gamla anor i kulturhistoriskt känsliga miljöer, såsom på Djurgården, ska kunna utvecklas. Möjligheterna till förändring och förädling är några faktorer som gör att dessa verksamheter fortfarande finns kvar i dag. Vår förhoppning är att Hasselbacken genom föreslagen utveckling återigen blir en pärla på Djurgården med en verksamhet som håller över tid, bevarar platsens kulturhistoriska värden och på ett positivt sätt bidrar till vår stad under många år framöver.

Bilagor

1. Plankarta
2. Planbeskrivning
3. Samrådsredogörelse
4. Granskningsutlåtande
5. Miljökonsekvensbeskrivning

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Detaljplan för Konsthallen 15 m.fl. i stadsdelen Djurgården, Dp 2018-00710-54 antas.

2. Paragrafen justeras omedelbart.

Stockholm den 1 juni 2022

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNA KÖNIG JERLMYR

Joakim Larsson

Hans Altsjö

Remissammanställning

Ärendet

Detaljplanens syfte är att möjliggöra utveckling av Hasselbacken på Södra Djurgården genom utökad byggrätt för hotell, restauranger och kultur. Syftet är även att bekräfta befintliga byggnader inom Konsthallen 2 och 15 samt att lägga lämpliga varsamhetsbestämmelser på fastigheten Hasselbacken 1 och Konsthallen 15. Förslaget bedöms stärka ett nöjesetablissemang med lång historisk hävd och bidrar till utvecklingen av Stockholm och Djurgården som målpunkt för nöje och rekreation. Förslaget är ett väl avvägt tillägg med hög arkitektonisk verkshöjd i en känslig natur- och kulturmiljö.

Beredning

Ärendet har initierats av stadsbyggnadsnämnden.

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 12 maj 2022 följande.

1. Stadsbyggnadsnämnden godkänner förslaget till detaljplan och överlämnar det till kommunfullmäktige för antagande.
2. Stadsbyggnadsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Särskilt uttalande gjordes av Joakim Larsson m.fl. (M), Björn Ljung (L), Cecilia Obermüller (MP), Mikael Valier (KD), Erik Sarfors (C), Jan Valeskog m.fl. (S) och Sara Stenudd m.fl. (V) enligt följande.

Hasselbacken har genom åren genomgått många förändringar. Förslaget möjliggör en utveckling av Hasselbacken som stärker verksamhetens historiska ställning som målpunkt för nöje och kultur. Bearbetningarna som skett under processen, bl.a. en markant minskning av volymerna och justering av placeringen, har resulterat i ett väl avvägt förslag som underordnar sig huvudbyggnaden och de omkringliggande träden samt säkrar viktiga siktlinjer. Arkitekturen håller mycket hög kvalitet och träfasaderna med sin rika detaljering och de runda formerna knyter an och harmonierar väl med befintlig bebyggelse på Djurgården. I syfte att skydda värdefulla träd på planområdet har det genomförts noggsamma trädinventeringar och rotkarteringar för bl.a. Bellmanseken. Dessa har resulterat i att totalt 32 träd skyddas i planen, vilket är mycket positivt.

Även verksamheter med gamla anor i kulturhistoriskt känsliga miljöer, såsom på Djurgården, ska kunna utvecklas. Möjligheterna till förändring och förädling är några faktorer som gör att dessa verksamheter fortfarande finns kvar i dag. Vår förhoppning är att Hasselbacken genom föreslagen utveckling återigen blir en pärla på Djurgården med en verksamhet som håller över tid, bevarar platsens kulturhistoriska värden och på ett positivt sätt bidrar till vår stad under många år framöver.

Jessica Smaaland (Fi) instämmer i särskilt uttalande från ordföranden Joakim Larsson m. fl. (M), Björn Ljung (L), Cecilia Obermüller (MP), Mikael Valier (KD), Erik Sarfors (C), vice ordföranden Jan Valeskog m.fl. (S) och Sara Stenudd m.fl. (V).

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande daterat den 2 maj 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Utlåtande

Planens syfte är att möjliggöra för utökad byggrätt inom fastigheten Hasselbacken 1 på södra Djurgården. Byggrätten föreslås innehålla hotell, restaurang och kulturändamål. Syftet är även att bekräfta befintliga byggnader inom Konsthallen 2 och 15 samt att lägga lämpliga skydds- och varsamhetsbestämmelser på fastigheten Hasselbacken 1 och Konsthallen 15.

Plandata

Planområdet ligger på södra Djurgården. Hasselbacken 1 ligger mellan Djurgårdsvägen och Hazeliusbacken med adressen Hazeliusbacken 20. Konsthallen 15 ligger på Allmänna gränd, mittemot entrén till Gröna Lund med adress Allmänna gränd 4. Konsthallen 2 (ABBA-museet) ligger mellan Konsthallen 15 och Liljevalchs med adress Djurgårdsvägen 68. En mycket liten del av Konsthallen 14 med adress Allmänna gränd 6, ingår också i planområdet.

Karta som visar planområdets avgränsning samt angränsande pågående detaljplan för Skeppsholmsviken 6, Gröna Lund. Källa: stadsbyggnadskontoret

Pågående detaljplaner i området

Intill planområdet pågår detaljplanearbete för Skeppsholmsviken 6 som syftar till att möjliggöra utveckling av Gröna Lund, Dp 2016-20685. Planen antogs av kommunfullmäktige den 20 april 2020 och har därefter överklagats.

Gällande detaljplaner

Hasselbacken 1 omfattas av detaljplan 8383 och områdesbestämmelser 87032. Detaljplanen medger konferens-, hotell- samt utställningsanläggning. Huvudbyggnaden har skyddsföreskrift q. Områdesbestämmelserna inbegriper norra och södra Djurgården och omfattar utökad lovplikt och skyldighet att söka rivningslov.

Konsthallen 15 omfattas av detaljplan O-240 antagen 1914 och tilläggsplan P1 1481 antagen 1934. Planerna innehåller bestämmelser avseende byggrättens utbredning, höjd, antal våningsplan samt användning. Konsthallen 2 omfattas av Dp 2006-19499. Planen medger hotell, konferens samt helt eller delvis kulturändamål.

Markägoförhållanden

Fastigheten Konsthallen 15 ägs av staden och upplåts med tomträtt till Pop House Next Door AB. Konsthallen 2 ägs av staden och upplåts med tomträtt till Pop House Property AB. Fastigheten Hasselbacken 1 ägs av Statens fastighetsverk och förvaltas av Kungliga Djurgårdsförvaltningen. Fastigheten upplåts till PHS Hasselbacken AB. Konsthallen 14 ägs av staden och upplåts med tomträtt till AB Stadsholmen.

Relaterade beslut och styrande dokument

Riksintressen

Planområdet är beläget inom riksintresset Kungliga nationalstadsparken och riksintresset för kulturmiljövården Stockholms innerstad med Djurgården.

Översiktsplan

I översiktsplanen anges att Djurgårdens natur- och kulturvärden är viktiga att värna, men också att utveckla vidare. Med ny bebyggelse kan Djurgårdens attraktion stärkas. I riksintressebilagan beskrivs att stadens mål för område av riksintresse är att planerade åtgärder ska förstärka de värdebärande uttrycken utan att skada dem. I det värdebärande uttrycket "Nöjeslivets, samvarons och rekreationslivets byggnader och miljöer" nämns särskilt Gröna Lunds tivoli, Skansen, anrika restauranger och värdshus samt Djurgårdens bebyggelse och rekreationslandskap, med rötter i 1600-talets kungliga jaktpark.

I fördjupningen av översiktsplanen för Nationalstadsparken anges att de bebyggda områdena inom parken kan förändras och kompletteras under förutsättning att förändringarna inte medför skada på kulturvärden. Planområdet ligger inom den del av Nationalstadsparken som kallas "Evenemangsparken". Inriktningen är att området ska fortsätta att utvecklas som den nöjespark och lustpark den varit under mer än 100 år. Den grundläggande karaktären och särskilda kulturhistoriska värden i byggnader, parker och miljöer ska samtidigt bevaras. Området är ett av Stockholms viktigaste besöksmål.

Stockholms byggnadsordning

Byggnadsordningen anger att stora delar av Djurgården utgörs av den regionala gröna kil som är karaktärsskapande för natur- och kulturlandskapet i Stockholm. Här utgörs den huvudsakliga silhuetten av naturlandskapet och dess vegetation. Som vägledning anges att en arkitektonisk idé med stöd i stadslandskapets natur- och kulturvärden ska vara drivande i gestaltningen av tillkommande bebyggelse. Representativa byggnaders skala, framträdande exponering och gestaltning ska beaktas.

Nuvarande förhållanden

Nationalstadsparken är den innersta delen av Järvakilen och tränger ända in i Stockholms centrala delar. Västra Djurgården, den så kallade Evenemangsparken, har en lång tradition av verksamheter för nöjen och kultur. Dessa verksamheters fortlevnad utgör en viktig del av Stockholm och Djurgården som målpunkt för nöje och rekreation. På Hasselbacken har restaurang- och krogverksamhet bedrivits sedan mitten av 1700-talet och bebyggelsen har varierat över tid. Under Hasselbackens storhetstid bestod den av en huvudbyggnad, Moriska paviljongen, Röda caféet, en musikpaviljong

och Gubbhyllan. Efter branden 1923 uppfördes den idag befintliga blåklassade huvudbyggnaden i 1920-talsklassicistisk stil. På de övriga, innan branden, bebyggda platserna återuppfördes ingen bebyggelse. Platsen där Gubbhyllan tidigare stod är idag en parkeringsplats.

Elevation från Djurgårdsvägen som visar anläggningen före den stora branden 1923. Från vänster: Villa Hasselbacken (utanför planområdet), Moriska Paviljongen (som döljer Röda caféet), Hasselbackens huvudbyggnad, musikpaviljongen framför huvudbyggnaden och längst till höger Gubbhyllan. Källa: Lundgaard & Tranberg Arkitekter

I början av 1990-talet byggdes Hasselbacken ut med drygt ett hundratal nya hotellrum, konferensdel och garage under mark. De nya byggnaderna uppfördes i direkt anslutning till huvudbyggnadens norra och östra fasader.

Sedan den stora utvecklingen på 1800-talets senare del har flera olika parkideal uttryckts på terrassen framför huvudbyggnaden. Från 1800-talets stora öppna grusytor med uteserveringar, pergolor och slingrande gångar i parken till 1990-talets uppdelning i mindre trädgårdsrum.

På västra Djurgården inordnar sig bebyggelsen i hög grad med landskapets förutsättningar i kontrast till den strama rutnätsstaden på malmarna. Djurgårdsvägen markerar den historiska gränsen mellan kungens och staden mark. Längs Djurgårdsvägen och Skansenbergets västsluttning är det ridån av stora träd och enskilda karaktärsfulla byggnader som präglar upplevelsen och gör gränsen fortsatt avläsbar. Hasselbackens huvudbyggnad har en tillbakadragen placering och underordnar sig trädridån. Fastigheten befinner sig inom spridningszon för Ekologiskt Särskilt Betydelsefulla Områden (ESBO). De högsta naturvärdena består av grova, delvis äldre ädellövträd såsom ek, alm, lönn och lind. En trädinventering har utförts av trädens art, storlek och förväntade livslängd samt en bedömning av deras värde. Av de 65 inventerade träden har 23 av dem sådana kvaliteter att de har bedömts ha ett stort eller mycket stort bevarandevärde. Några träd, inte minst Bellmanseken, har stått på platsen länge. Bellmanseken är av stort värde såväl kulturhistoriskt som biologiskt.

Planförslaget

Syfte och huvuddrag

Planens syfte är att möjliggöra för utökad byggrätt inom fastigheten Hasselbacken 1 på södra Djurgården. Byggnaderna föreslås i huvudsak placeras i lägen där Moriska paviljongen, musikpaviljongen och Gubbyllan tidigare stått. Byggrätten föreslås innehålla hotell, restaurang och kulturändamål. Syftet är även att bekräfta befintliga byggnader inom Konsthallen 2 och 15 samt att lägga lämpliga skydds- och varsamhetsbestämmelser på fastigheten Hasselbacken 1 och Konsthallen 15. I planen skyddas även kulturhistoriskt värdefulla murar, staket och balusterräcken. Hasselbackens lummiga inramning är en viktig del av platsens natur- och kulturvärden. Därför ska träden i så stor utsträckning som möjligt bevaras och ges förutsättningar för ett fortsatt långt liv.

Utformning och placering av byggnadskroppar syftar till att uppnå detta. Totalt skyddas 32 träd i plankartan. Individerna i sig är karaktärsskapande samt ekologiskt och kulturhistoriskt värdefulla, i synnerhet Bellmanseken som har lång historisk hävd på platsen.

Arkitektonisk idé

De föreslagna byggnadernas form och placering utgår från platsens struktur där huvudbyggnaden, terrassen och träden är de centrala motiven på Hasselbacken. Föreslagen ny bebyggelse flankerar därför huvudbyggnaden, underordnar sig träden och har anpassats till deras rotzoner. Byggnaderna står tillbakadragna från trädridån, i sådana lägen att huvudbyggnaden blir väl synlig från Djurgårdsvägen och Djurgårdsslätten. Mot Djurgårdsvägen dominerar fortsatt ridån av höga ädellövträd upplevelsen. Förslagets ambition är även att återskapa Hasselbackens historiska terrass som en stor publik yta och mötesplats omgärdad av grönska.

Föreslagna byggnader har ett uttryck som tar utgångspunkt i träden, terrängformationerna och Djurgårdens historiska bebyggelse genom en nytolkning av dess trä- och glasarkitektur. Formspråk och materialitet kontrasterar huvudbyggnadens klassicistiska putsarkitektur och förslaget adderar därmed ett nytt lager till Djurgårdens idag rikt varierade gestaltning. Byggnadernas material och runda form har också inspirerats av

de för området karaktärsskapande träden för att såväl referera till som inordna sig i växtligheten.

Fasader mot Djurgårdsvägen med nya Moriska (till vänster), Musikpaviljongen (i mitten framför huvudbyggnaden) och nya Gubbyllan (till höger). Källa: Lundgaard & Tranberg Arkitekter

Nya Moriska och nya Gubbyllan föreslås utföras med fasader av träelement med transparenta glasfält och tätta partier med beklädnad av vertikala trälameller och balkonger som löper längs med byggnadernas fasader. Bilden visar Nya Gubbyllan. Den mindre byggnadsdelen till höger föreslås innehålla servering. Källa: Lundgaard & Tranberg Arkitekter

Bilden visar bottenvåningens utformning och delar av fasaden med sin balkongzon. Skärmtaket i trä ovan bottenvåningen följer byggnadernas organiska form och är ett återkommande tema i förslaget. Källa: Lundgaard & Tranberg Arkitekter

Huvudbyggnaden föreslås kompletteras med en glasveranda på vardera sidan om dess framskjutna uppglasade parti. Glasverandan ska anpassas till huvudbyggnadens klassicistiska stil avseende detaljeringsgrad, kulör och material med spröjsade träfönster och putsad sockel i sten. Ett förslag på glasveranda togs fram redan på 1930-talet men genomfördes aldrig.

Den byggnad som uppfördes på 1990-talet byggs till mot väst med en mindre volym i två våningar vilket möjliggör för en tillgänglig entré mot terrassen. Utformningen anpassas till den befintliga byggnaden och ska utföras som en del av densamma avseende arkitektoniskt uttryck, detaljeringsgrad, gruppering av fönster, kulör och material.

Elevationen visar den mot terrassen föreslagna tillbyggnaden i två våningar till flygeln från 1990-talet samt föreslagna utformning av glasverandan längst huvudbyggnadens västra fasad. Verandan målas i en färgskala som ansluter till den befintliga byggnadens färgpalett av nyanser i ockra, umbra, grått och grönt. Källa Lundgaard & Tranberg Arkitekter

Renderingen visar den föreslagna tillbyggnaden i två våningar till flygeln som uppfördes på 1990-talet. Till höger syns föreslagna glasveranda. Källa: Lundgaard & Tranberg Arkitekter

Planförslagets konsekvenser

Trygghet

Planförslaget möjliggör att verksamheten på Hasselbacken utökas vilket bidrar till ett mer funktionsblandat och aktivt område. En breddad verksamhet ökar möjligheten till möten och samspel mellan människor vilket har potential att öka tryggheten på västra Djurgården.

Jämställdhet

Enligt stadens trygghetsmätning finns en större otrygghet bland kvinnor än män i det offentliga rummet. En utvecklad och aktiv verksamhet inom Hasselbacken har potential att öka flödet av människor i området vilket kan ge förutsättningar för ett tryggare offentligt rum. En ökad trygghet har generellt positiva effekter på jämställdheten.

Näringsliv och kompetensförsörjning

Planförslaget gör att en verksamhet med lång historisk hävd på Djurgården ges möjlighet att utvecklas. Möjlighet till förändring över tid är en viktig faktor för att äldre etablissemang ska kunna fortleva i takt med att behoven förändras.

Kulturmiljö i en växande stad

De tillkommande byggnaderna underordnar sig huvudbyggnaden med omgivande park och träd som fortsatt utgör platsens huvudnummer. Byggnaderna kan påverka historiskt viktiga siktlinjer lokalt, exempelvis vyn från terrassen upp mot Villa Hasselbacken och vyn upp mot huvudbyggnaden i korsningen Djurgårdsvägen/Hazeliusbacken. I övriga vyer bevaras viktiga visuella samband med omgivningen. Huvudbyggnaden kommer även fortsättningsvis att vara väl synlig från Djurgårdsvägen och längre söderut på Djurgårdsslätten, vilket är positivt för läsbarheten av huvudbyggnaden som solitär i omgivningen. Förslaget kommer i liten omfattning påverka vyer på avstånd från viktiga utsiktspunkter i staden och påverkar inte dess siluett.

Arkitektur och gestaltning

De tillkommande byggnaderna utgör ett nytt arkitektoniskt inslag förankrat i platsens historiska karaktär, där uttrycksfull arkitektur är ett karaktärsdrag som förknippas med Västra Djurgårdsöns musei- och nöjesbyggnader. Föreslagen utformning med trä och glas som huvudsakliga material är vanligt förekommande på Djurgården och återknyter därmed till områdets bebyggelsetradition. Den föreslagna bebyggelsens enhetliga utformning avviker visserligen från Djurgårdsarkitekturens variationsrika uttryck, men bedöms inte vara av den omfattningen att den förtar upplevelsen av Hasselbacken eller av omgivande karaktärsfulla bebyggelse.

Trafik och mobilitet

Planförslaget innebär ingen förändring av trafik och mobilitet i området. Antalet parkeringsplatser minskar i och med att en markparkering tas i anspråk för bebyggelse. Inom ramen för projektet avser arrendator av Hasselbacken att återskapa en gångväg från Djurgårdsvägen upp till terrassen från norr vilket är positivt för tillgängligheten till Hasselbacken.

Grön och vattennära stad

Inom Hasselbacken 1 finns 26 träd som klassificeras som skyddsvärda enligt föreskrifterna för Kungliga nationalstadsparken. Av dessa skyddas 22 individer i planen. Resterade fyra träd planeras att fällas antingen på grund av tillkommande bebyggelse eller på grund av sjukdom. Totalt skyddas 32 träd i planen vilket bedöms tillräckligt för att säkerställa ett bevarande av områdets gröna karaktär. Rotsystemen på Bellmanseken och den stora eken intill har kartlagts genom provgrävning för att säkerställa att en byggnation inte riskerar att skada träden. Slutsatsen av rotkarteringen är att byggnation utanför angivet skyddsavstånd inte kommer att innebära ytterligare nedsatt vitalitet för Bellmanseken och att risk för skada på den andra eken vid byggnation är liten. Bedömning av trädexpertis är att beskärning av kronan på ekarna och andra berörda träd inte är skadlig för träden förutsatt att den utförs fackmannamässigt.

Kulturliv, idrott och rekreation

Planförslaget bedöms bidra till att vidmakthålla och utveckla Hasselbackens roll och långa kontinuitet som utskänkingsställe och nöjesetablissemang på Södra Djurgården.

Planprocess

Process

I planprocessen prövas om den tänkta användningen och utformningen är lämplig. Detaljplanen bedrivs med utökat förfarande. Plansamråd genomfördes under perioden 2021-03-23 till 2021-05-10. På grund av pågående pandemi hölls inget offentligt samrådsmöte. Granskning genomfördes under perioden 2022-03-02 till 2022-03-29. Efter granskningen har endast redaktionella ändringar av plankartan gjorts.

Tidigare ställningstaganden i ärendet

Ärendet behandlades i stadsbyggnadsnämnden 2018-02-22 vid beslut om planstart. Nämnden beslutade om planstart i enlighet med stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande.

Nästa tillfälle ärendet behandlades i stadsbyggnadsnämnden var 2019-11-04 vid beslut om redovisning av programsamråd samt ställningstagande inför plansamråd. Nämnden beslutade om att godkänna redovisningen av programsamrådet samt att ge kontoret i uppdrag att upprätta ett detaljplaneförslag med utvidgat planområde i enlighet med stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande.

Nästa tillfälle ärendet behandlades i stadsbyggnadsnämnden var 2021-11-11 vid redovisning av plansamråd. Nämnden godkände redovisningen och beslutade om revidering av planförslaget och att det skulle ställas ut för granskning i enlighet med stadsbyggnadskontorets utlåtande. I samband med nämndens beslut uttalades att en utveckling av Hasselbacken som stärker verksamhetens historiska ställning som målpunkt för nöje och kultur är positiv. Komplettering med bebyggelse är möjlig under förutsättning att huvudbyggnaden även fortsatt är central i anläggningen och att bebyggelsen underordnar sig de stora träden och är förenlig med parkmiljöns huvudsakliga karaktär och platsens kulturvärden.

Samlade synpunkter

Sammanlagt lämnades 48 synpunkter under samrådet, varav 40 unika. Under granskningen inkom 49 synpunkter varav en (1) utan erinran och sju utan erinran men med synpunkter i sak.

Flertalet remissinstanser är positiva till en utveckling av Hasselbacken men framför synpunkter framför allt vad gäller förslagets volym samt påverkan på natur- och kulturmiljö. Länsstyrelsen anser att ytterligare bearbetningar av förslaget behövs för att inte påtaglig skada på riksintresset för kulturmiljövården och skada på nationalstadsparken ska uppstå. De flesta sakägare, föreningar samt övriga som framfört synpunkter är kritiska till förslaget framför allt vad gäller byggnadernas volym och gestaltning samt påverkan på kulturmiljövården. I flera svar från allmänheten önskas att planarbetet ska avslutas.

Följande ändringar av förslaget gjordes efter samråd och inför granskning. Efter granskningen har förslaget inte justerats mer än redaktionellt.

- *Byggrätt:* Tillkommande BTA ovan mark har minskats med 1125 kvm, från 3679 kvm (samråd) till 2554 kvm. Tillkommande BTA under mark har minskats med 392 kvm, från 2158 kvm (samråd) till 1766 kvm.
- *Utställningslokal under mark/terrass:* Den utställningslokal som tidigare möjliggjordes under mark har utgått.
- *Nya Gubbhyllan.* Byggnadens totalhöjd har sänkts från +29 till +27. Byggnadens volym har minskats från att tidigare ha bestått av tre delvolymmer om fyra, tre respektive två våningar till att nu bestå av två volymmer om fyra respektive en våning. Takterrassen har tagits bort. De föreslagna terrasseringarna mellan nya Gubbhyllan och Hazeliusbacken har utgått.
- *Nya Moriska.* Byggnadens volym har minskats från att tidigare ha bestått av tre delvolymmer om tre, två respektive en våning(ar) till att nu bestå av en volym om tre våningar. Byggnadens läge har ändrats genom en förskjutning om ett antal meter norr- och österut för att huvudbyggnaden ska synas i så stor utsträckning som möjligt från Djurgårdsvägen.

- *Rotundan.* Den byggnad som tidigare föreslogs har utgått för att förslaget som helhet ska uppfattas som komplement till huvudbyggnaden samt för att öka dess synlighet i omgivningen. Den länkbyggnad som kopplade samman Rotundan med nya Gubbhyllan har följaktligen också utgått.
- *Glasverandan.* I syfte att tillskapa en varsammare tillbyggnad har glasverandans utbredning ändrats från att helt ligga framför huvudbyggnaden till att nu ansluta till vardera sidan om dess framskjutna uppglasade parti.
- *Träd:* Fler träd skyddas. I samrådsförslaget skyddades tre träd och nu skyddas 32 träd inom Hasselbacken 1.

Följande synpunkter har inte tillgodosetts.

- Planarbetet avslutas.
- Tillkommande byggnaders volym och fotavtryck minskas ytterligare.
- Ändrad placering av tillkommande byggnader.
- Annat arkitektoniskt uttryck.
- Underjordiska delar under terrass utgår helt.
- Tillbyggnad på utbyggnad från 1990-talet utgår.
- Svängd förbindelselänk mellan huvudbyggnad och nya Moriska utgår.
- Slingrande pergola utgår.
- Omdaning av kulle vid rotundan utgår.
- Skyddsavstånd till träd utökas ytterligare.
- Skyddsbestämmelser för flera träd.
- Ingen permanentning av inglasad vinterträdgård på Konsthallen 2.

Undersökning av betydande miljöpåverkan

Stadsbyggnadskontoret har i samband med plansamråd beslutat att detaljplanens genomförande kan antas medföra sådan betydande miljöpåverkan som avses i 6 kap. miljöbalken att en miljöbedömning behövde göras. Detta utvecklas ytterligare i planbeskrivningen. De aspekter som gör att planen kunde antas medföra betydande miljöpåverkan bedömdes vara:

- påverkan på riksintresset nationalstadsparken,
- påverkan på riksintresset för kulturmiljövården Stockholms innerstad med Djurgården.

Aspekterna är behandlade i detaljplanens miljökonsekvensbeskrivning som ingick i plansamrådet och som reviderades och ingick i granskningen.

Samråd med länsstyrelsen om huruvida planen kan antas medföra betydande miljöpåverkan har skett inför plansamråd.

Planavtal

Planavtal har tecknats med byggaktören (alternativt exploateringsnämnden eller annan kommunal instans) för att täcka kontorets kostnader i samband med upprättande av detaljplanen.

Stadsbyggnadskontorets sammanvägda ställningstagande

I både stadens översiktsplan och i den fördjupade översiktsplanen för Nationalstadsparken betonas vikten av att bevara Djurgårdens natur- och kulturvärden. Samtidigt anges att Evenemangsparken ska kunna fortsätta utvecklas som den nöjespark och lustpark den varit under mer än 100 år. Stadsbyggnadskontoret menar att en komplettering av Hasselbacken möjliggör en utveckling som både stärker ett nöjesetablissment med lång historisk hävd och bidrar till utvecklingen av Stockholm och västra Djurgården som målpunkt för nöjen och rekreation.

Kontoret menar att Nationalstadsparkens skydd möjliggör nybyggnation inom de områden som redan bebyggt. Dessa områden kan kompletteras i närhet av befintlig bebyggelse under förutsättning att natur- och kulturvärden värnas på ett sådant sätt att dessa inte skadas. De ytor som tas i anspråk för ny bebyggelse utgörs dels av en parkeringsplats och dels av en tidigare bebyggd och nu bevuxen yta som enligt kontoret inte är att betrakta som värdefull naturmark för nationalstadsparken. Vegetationen har inventerats, rotkartering av värdefulla ekar har utförts och en stor mängd träd skyddas för att säkerställa att platsens park- och naturvärden inte skadas.

Detaljplanen bedöms vidare genom skydds- och varsamhetsbestämmelser skydda huvudbyggnaden och ge goda förutsättningar att bevara viktiga kulturmiljöbärare såsom det grönskande släntstråket öster om Djurgårdsvägen, stödmurar, staket, balusterräcken, Bellmanseken och Bellmansstatyn. Återställandet av terrassen framför huvudbyggnaden till en publik grusad yta försvagar visserligen läsbarheten av dess postmoderna utformning från 1990-talet men ökar samtidigt användbarheten som en tillgänglig, flexibel och publik yta så som den fungerande under Hasselbackens storhetstid.

Kontoret anser att huvudbyggnaden och terrassen fortsatt uppfattas som områdets centrala motiv genom att de föreslagna byggnaderna tydligt flankerar dessa och i höjd underordnar sig såväl huvudbyggnad som träd. Kontoret menar att förslagets arkitektoniska idé knyter väl an till hur bebyggelsen i området traditionellt sett har inordnat sig i landskapets förutsättningar i kontrast till den strama rutnätsstaden på malmarna. Mot Djurgårdsvägen dominerar fortsatt upplevelsen av ridån av ädellövträd. Förslagets nytolkning av Djurgårdens trä- och glasarkitektur bedöms vara väl förankrad i platsens historiska karaktär och erbjuder en hög arkitektonisk verkshöjd. Kontoret bedömer sammantaget att förslaget är förenligt med riksintresset för kulturmiljövården.

Stadsbyggnadskontorets samlade bedömning är att de utredningar och avvägningar som gjorts i framtagandet av planförslaget, tillsammans med de bearbetningar som genomförts efter samrådet visar att Evenemangsparken och Hasselbacken kan kompletteras och utvecklas som nöjesdestination samtidigt som områdets natur- och kulturvärden värnas.

Stadsbyggnadskontoret föreslår att stadsbyggnadsnämnden godkänner förslaget till detaljplan och att förslaget överlämnas till kommunfullmäktige för antagande.